

vreugde om wat de genade van Christus herstelde.

Willen wij de hereeniging niet? Onze kerken hebben in 1946 „ja“ gezegd, en dat gehandhaafd tot op dezen dag. Ze hebben alleen maar gezegd: voorschands schriftelijk. Dat was geen eigenwillige conditie, zooals vandaag wordt gesuggereerd door hen, die ter bereiking van het doel — de eene avondmaalstafel — de methode secundair achten. Groningen heeft gezegd: de wijze is niet secundair. Want ook in de methode waarop contact wordt gezocht en gelegd heeft de kerk den stijl van het Koninkrijk te openbaren; en ook daarin heeft ze den hiërarchischen stijl van de koningen der wereld te haten. Groningen heeft gezegd: we willen handelen, doch dan in den stijl der kerk alleen. Zoo dat de eventuele hereeniging niet, gelijk de leeruitspraken, van bovenaf door „weldadige heeren“ aan de kerken wordt opgelegd, maar zoo dat ze allen met de handelingen van deputaten, die haar dienen, van het begin tot het eind kunnen meeleven. Daarom alles publiek en voorschands schriftelijk, gelijk het de kerk betaamt, en niet in den stijl der wereldsche machthebbers, die buiten hun onderdanen om handelen; die werken met geheime documenten en voorts niets geven dan een weinigzeggend communiqué. Zoo dat iedereen weten kan, waar de eigenlijke oorzaak der breuk lag: in de hiërarchie. Zet daarom precies op papier, wat er gebeurd is, opdat ieder leerde de hiërarchie te haten en de kerk bij de hereeniging den stijl des Koninkrijks weer vertoone voor leders oog. Verhinder de uitdrijving van het groote kwaad niet door een gemoedelijk, maar toch uiteraard onnauwkeurig gesprek van enkelen, doch bereid het herstel der eene avondmaalstafel voor door een zeer zakelijke, zeer precieze, zeer doeltreffende, allen bereikende en juist daarin liefdevolle, correspondentie.

Want het is erg, dat de schapen uiteengeslagen werden door de kracht der hiërarchie; het zou erger zijn, wanneer op hiërarchische wijze de schapen weer vergaderd zouden worden tot één avondmaalstafel onder de hiërarchie. Daarom is het zoo tragisch, dat onder ons menschen opstaan die voor wat de wijze der ontmoeting aangaat, zich losmaken van Groningen, en in dat besluit zelfs een zonde zien waarover schuld te belijden valt. Dat men suggereert dat het vasthouden aan dat besluit beteekenen zou een vechten voor eigen standje ook onzerzijds; dat het dus in wezen hiërarchisch zou zijn, immers een vraag wie hierin de meeste zou zijn. Men wist dat onzerzijds de zaak niet gesteld was als een kwestie van macht tegenover macht en van prestige contra prestige; niet als een kwestie van mensch tegen mensch en prelaat tegen prelaat, doch dat het hierin ging om den stijl van het Koninkrijk, die zich geen seconde verdraagt met de hiërarchie.

En als men dus zegt: wees dan toch de minste, en geef hierin toe, dan zeg ik: wat bedoelt u daarmee? Dat in den twist de een den ander moet toegeven, omdat ze anders nooit bij elkaar komen? Dat het een kwestie is van wat geven en nemen? Dan stelt ge de heele zaak in de wereld van het compromis, dat ook de koningen der wereld kennen als de zaak is spaak gelopen, en men een middelje nodig heeft om het geval te sussen. Als ge dit woord vandaag op uw lippen neemt, spreek het dan in dat absolute klimaat, waarin Christus zijn avondmaalstafel en zijn kerk nu eenmaal heeft gezet. Strijd dan op leven en dood tegen de hiërarchie als ze uitwerpt, maar voer dien strijd even verbeterd als de hiërarchie u terug lokt en u weer een eersten stap wil doen zetten op haar wegen. Daarom moet nu altijd in de kerk de man gehoor vinden, die bewogen oproept: „dat ze allen één zijn“, waarom ontmoet altijd tegenstand de mensch, die hartstochtelijk zegt: de Satan is hier, begeerig om al die tafelgangers te ziften als de tarwe; bidt, broeders, bidt dat het geloof niet ophoude, en dat men niet door hiërarchie worde losgeslagen van Christus en zoo ook van elkaar? Want niet slechts in scheuring, ook in hereenigingspogingen gaat gelangs afgronden van verraad en verloochening; bij beide staat Satan gereed met zijn zeef, bij beide is er de verzoeking der hiërarchie. En wie roept om de eene avondmaalstafel, die predike den smallen weg daarheen, en hij waarschuwt tegen den breeden. De avondmaalstafel was allang verloren geweest, als Petrus en de anderen hun gang hadden kunnen gaan; als Christus er niet was geweest, als Hij hun niet tehulp was gekomen in hun verzoeken. Maar Hij heeft het gedaan, en Hij kon het doen, omdat Hij zelf in deze dingen verzocht was geworden gelijk zij.

2. Want nu kom ik tot de tweede gedachte: Christus erkent hun trouw aan Hem in de verzoeken van zijn koningschap. Immers, we lezen hier: Gij zijt degene, die steeds met Mij gebleven zijt in mijn verzoeken. Hij had ook zijn verzoeken gekend, waarin velen Hem hadden verlaten, maar zij in onderscheiding van anderen bij Hem waren gebleven. Hij staat nu naast hen in hun crisis, omdat zij achter Hem bleven staan, toen Hij verzocht werd. Want hun strijd van nu heeft Hij ook gekend. Meermalen — daarom staat hier ook het meervoud: verzoeken. Maar Prof. Grefdanus verwijst hier toch wel terecht naar den dag van Joh. 6, den zwarten dag waarop de meeste discipelen Hem in den steek lieten. De kerkgeleerden werden op dien dag op onrustbarende wijze gedund; er bleven slechts weinigen trouw.

Als ge dat hoofdstuk naleest, geliefden, begrijpt ge in één keer welke verzoeken van Christus zijn geweest; begrijpt ge ook, waarom Hij thans daaraan herinnert. Het waren de verzoeken van zijn koningschap.

Immers, na het eerste wonder der brooden waren de scharen enthousiast; Jezus wist dat ze Hem met geweld wilden nemen om Hem koning te maken (6:15). We zouden zeggen: de groote dag; Hij wil immers koning zijn? Wat kan Hij dan anders begeeren dan dit, dat ze Hem eenstemmig de kroon reiken, en alle teekenen van zijn waardigheid? Doch Christus ontwijkt hen, omdat Hij hier ziet de verzoeking van zijn koningschap. En den volgenden dag zegt Hij precies, dat Hij het aangeboden koningschap weigert. In een felle preek heeft Hij tegenover hun wereldschiërarchischen koningsdroom vastgehouden aan den theocratischen stijl van zijn koningschap. Tenzij gij Mijn vleesch eet en Mijn bloed drinkt, hebt ge geen leven in uzelf. Ik kan dat natuurlijk niet allemaal uitleveren nu. Maar het kwam toch hierop neer: Ik ben als koning niet gekomen om gediend te worden, doch om te dienen, en mijn ziel te stellen tot een rantsoen voor velen. De verzoeking was groot: Hij kon allen als onderdaan krijgen; aan macht en titels geen gebrek. En Hij wilde zoo gaarne hen allen vasthouden. Maar Hij kon het niet, of Hij moest zelf verraad plegen aan den eigen stijl van zijn koningschap, die zich geen seconde verdroeg met hun hiërarchischen droom. Toen, na die preek, waarin Hij scherp de antithese van macht en dienst had gesteld, toen gingen ze bij honderden weg. „Deze rede is hard, wie kan ze hooren?“ Was het zijn schuld, dat ze gingen? Maar Hij kon ze

De drukte bij de Nieuwe Kerk.

niet vasthouden. Het was gelijk zoo vaak: Hij kon geen krachten doen vanwege hun ongelooft.

Toen hebben de discipelen hun trouw getoond. Ze liepen niet weg; ze zeiden niet: de preek was ook wel wat heel scherp; had dat niet wat anders gekund? Ze zeiden niet: Meester, zoo verliezen we allen; gij moet uw methode veranderen. Hun hart was ontroerd over de velen, die gingen; maar ze bleven den Meester trouw. Het kon toch niet anders. Hij mócht den van God bevolen stijl van zijn koningschap niet verloochenen, al zou er tenslotte ook niemand overblijven. Ze struikelen nu, want in hun wedloop om de eerste plaats vergeten ze zelf den stijl van zijn rijk. Maar hun hart heeft toch in het donkerste uur „ja!“ tot Hem gezegd, toen Hij vasthield aan den grondregel: niet gediend worden, maar dienen. Ze bleven Hem trouw, toen Hij de massa niet langer kon vasthouden.

O neen, ik vergeet de situatie niet, en ik negeer de proporties niet. Toch zeg ik: wij zullen dit vandaag niet vergeten, dat Christus dank zij den eigen stijl van zijn koningschap velen heeft verloren. Het gaat me vandaag wel wat heel gemakkelijk, als sommigen vanwege de resultaten, of liever: het ontbreken der gehoopte resultaten, komen tot een vernietigend oordeel over de gevolgde methode. Want men heeft gezegd: deputaten voor samspreking hebben niets kunnen bereiken, niets kunnen doen voor het herstel der eenheid. Daaruit concludeert men: dan een anderen weg inslaan, want we moeten elkaar weer vinden. Zoek een nieuwen weg, en verdoem uw eersten, dien ge u door de Schrift liet wijzen, als zonde. Net alsof in het koninkrijk der hemelen het resultaat der eenheid altijd móet en kan worden bereikt. Alsof het niet veel meer tot den stijl van dat rijk behoort, dat de massa vanwege haar verwereldlijkte opvatting van dat rijk heengaat.

Het is waar, deputaten hebben niet kunnen bereiken wat we allen hoopten. Doch wees nu voorzichtig: Christus heeft vele malen geen krachten kunnen doen vanwege ongelooft bij de massa. Hij heeft de meesten niet kunnen vasthouden, omdat ze zich ergerden aan den theocratischen stijl van zijn rijk. Tenzij iemand alsnog uit de Schriften bewijst, dat het Groningsche besluit vertoonde den hiërarchischen stijl van de koningen der wereld en niet den theocratischen stijl van den Koning der kerk, blijf ik zeggen: we hebben niets kunnen bereiken vanwege hun ongelooft. Let wel: ik zeg niet: vanwege hun ongelooft, maar vanwege hun weigering om zich hierin door de Schrift te laten gezeggen.

Want maak het nu niet gemoedelijk. Verzoeken

zijn veel te ernstig om gemoedelijk te doen. Waarom ziet men den duivel alleen bij het begin van het oorlogspad, waarom vreest men hem niet als hij aan den ingang van vredeswegen zichzelf vertoont als engel des lichts?

Wie dat eenmaal zag, o ja, hij blijft bidden: „dat ze allen één zijn“, maar hij bidt ook: „leid ons, ook bij het zoeken van de eene avondmaalstafel, niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze“. Want twist als zoodanig komt de kerk wel te boven, doch hiërarchie overleeft ze niet. Althans niet, wanneer ze niet door de genade van Christus de verzoeking der hiërarchie herkent en erkent, en in de ure der verzoeking meer begeert de massa vast te houden dan met Christus te blijven, ook wanneer de meesten gaan. Misschien — God weet het, en Hij moge het genadig verhoeden —, misschien gaan ook thans in deze verzoeking weer velen heen, omdat de eigen stijl van het Koninkrijk der hemelen hun tot een ergernis werd en ze terwille van de eenheid den geest der hiërarchie tegemoet willen komen. Maar dat is iets, waar we machteloos tegenover staan, en dat toch ook nooit één seconde onze houding mag bepalen. Het eenige waar het op aan komt, is dat we zelf met Christus blijven in deze verzoeking, en niemand der kleinen ergeren. Wat er dan ook komen mag, we mogen ons dan sterk maken met de belofte.

3. En zoo kom ik tot m'n laatste gedachte: Christus heeft in de worsteling met en om zijn apostelen hun tenslotte beloofd een deel met Hem in de glorie van zijn koningschap. Zijn hart is ontroerd: velen zijn reeds heengegaan; daar gaat ook Judas, één van de Twaalf; het kerkfundament ligt gescheurd; er is al een leelijk hiaat, en wat er overblijft is ontzaglijk wankel. Maar Hij vertwijfelt geen oogenblik aan zijn rijk; Hij handhaaft zijn stijl ook nu Hij alleen tegenover allen staat; en Hij weet dat Hij de Elf behouden zal. Ze zijn zwak, zij ook; ze zullen allen geërgerd worden nog in dezen nacht; maar door zijn kracht zijn ze toch nog altijd bij Hem gebleven, ze zullen ook nu in de verzoeking struikelen, doch niet ondergaan. Hij twijfelt niet aan zichzelf: de Vader heeft Mij het koninkrijk beschikt. En wat zijn apostelen betreft: de geest der hiërarchie is in hen niet dood; ze droomen van eigen macht, ze zoeken eigen eer, ze meten naar eigen maatstaf. Maar het andere is er toch ook: tot dusver hebben ze over de verzoeking getriomfeerd, en geloofd zoo vaak Christus den stijl van zijn rijk tegenover dien van de koningen der volken handhaafde. En ziende op wat zijn Woord in hen werkte, en voorts biddende dat hun antihierarchisch geloof niet ophoude, kan Hij ook zijnerzijds het koningschap aan hen beschikken: de plaats aan de tafel in zijn koninkrijk én den troon van het gericht, om te oordeelen over alle 12 stammen Israëls. Omdat ze hier als het er op aan kwam geen heeren wilden zijn, doch dienaars bleken, zullen ze straks aan zijn tafel der glorie aanliggen en eten; de dienaars zullen bediend worden. Omdat ze hier tenslotte eigen meening het zwijgen oplegden, en het recht Gods bleven verkondigen, zullen ze straks alle 12 stammen voor hun rechterstoel zien staan. Op dat oogenblik leek het er niets op: Judas weg, het koninkrijk verraden, de massa van Israël onbereikbaar; ze komen aan de vreugdemaahtijd niet toe, en een troon mogen ze zich niet bouwen. Maar het komt. Bijkans heel Israël onttrekt zich en houdt zich ver van de tafel die Hij stichtte. Twaalf stammen? Nog niet eens twaalf apostelen heeft Hij kunnen behouden. Ze willen niet het koningschap naar den stijl van God. Is zijn avondmaalstafel nu verijdeld? Die tafel zal eeuwig in glorie staan! Loopt de massa weg? Alle twaalf stammen zullen gedaagd worden voor zijn stoel en de tronen der Twaalf; niet één der wegloopers zal zich aan den greep van zijn koningschap kunnen onttrekken. Ze komen tenslotte allemaal aan zijn tafel of in het oordeel, maar komen zullen ze. Allen!

Daarom, geliefden, we willen niet vertwijfelen, en ook vandaag den triomf van Christus' koningschap gelooven. De zaken der kerk zijn zeer verward; het is alles zoo desolaat. En de verzoeken komen, en de ergernissen. Velen zijn heengegaan. En we saan ons niet op de borst. Want de Satan heeft ook ons zeer begeerd om te ziften als de tarwe. Doch Christus vergeet niet de trouw aan zijn rijk, die we tot dusver mochten betoonen. En in de aanvechting vanwege de hiërarchie blijft Hij bidden, dat ons geloof niet ophoude. En het uitzicht is er: de tafel staat daar, en het gericht komt over heel de kerk.

Maar omdat avondmaalstafel en rechterstoel daarboven verbonden zijn, daarom bid ik u: maak uw zoeken van de eene avondmaalstafel hier geen seconde los van de bediening van Gods recht tegenover alle hiërarchie. Christus heeft aan de eerste tafel in woord en gebed geworsteld tegen de hiërarchie; wees ons, wanneer wij in woord en gebed de tafel noemen en niet de zonde der hiërarchie.

Broeders, de verzoeking begint als we bidden gaan om de eenheid, en daarover spreken gaan. Vandaag zijn velen betooverd door den oproep: laat ons samen bidden om de eenheid. En als van gindschen kant de invitatie komt tot dat gemeenschappelijk gebed, en zelfs één dgr onzen als voorbidder wordt genoemd, dan zijn er die denken: nu gaat het goed; bidden, en daarbij in de aanwijzing van den voorbidder zelf de minste willen zijn. Waarom zien ze de ver-

zoeking
stijl de
wel de
beleefd
aan u
Want d
en men
eerst h
zelfde
slechts
der geb

Ik za
doen g
de tafe
stoelen
één mo
verzoek
niet we
eensloeg
hereenij
schapen

En al
den Ho
den na
mág de
den ge
niet één
open, d
rechter
doch oc
maar de
in uw v
er niet
zoover
weten v
in de v
verzoek
den stijl
dat het
weer o
mocht,
velen g
Christus
feert ov
terstoel
len beid
dagen, c
En leg
en toch
ook hier
zonde

De

Men
nisatori
antwoor
zen dag

Men
pen rui
gen, her
zorgen,
alles v

Toch
ook de
kon kri

Een
vele pe
treinen
krachten
jongens
leidden
huizen,
om iets
vreesde
doende
slagen,

Maar
reeds de
uitnemes
gastvrij
schen, d
den Sch
overal
naar bis
werden

Men z
ming, d
schap b
intensief
waarme

En wa
dag" tot
de Kam

De bro
auto's a
bloemst
overlade
volle w

Wat e
deelen,
couvert
het fonc
wercom
f 22.182
fonds. W